ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2023/04/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАТСҮМБЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал
Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn
Аудитын менежер О.Амаржаргал
Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn
Шинжээч Т.Майцэцэг
Утас: 70273204 Цахим хаяг: maitsetsegt@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

Нэг. Хараат бус аудиторын дүгнэлт

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.03.25 № 01/234

танай ____________-ны № ________________-т

ТӨВ АЙМГИЙН БАТСҮМБЭР
СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
Г.МӨНГӨНХАЗААР ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг баримталсан байна. Төв аймгийн Батсүмбэр сум нь 2023 оныг Түүхт ой бүтээн байгуулалтыг дэмжих урианы жил болгон зарлаж, сумын 100 жилийн ой угтсан бүтээлч ажлын төлөвлөгөөг 4 бүлэг, 76 хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэйгээр төлөвлөн 47,2 хувийн биелэлттэй хэрэгжүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Тухайн байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитад нөлөө үзүүлэх материаллаг буруу илэрхийлэл, нөлөө бүхий эрсдэл, удирдлагын үлэмж хэмжээний шийдэл бүхий ажил гүйлгээ байхгүй байна. Тайлант онд байгаль орчныг нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд 9,900.0 мянган төгрөгөөр ногоон байгууламжийн хашаа, Сөгнөгөрийн постны барилгыг 8,000.0 мянган төгрөгөөр хийж гүйцэтгэсэн ба ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж мод, бутыг үрээр болон мөчрийн тайрдас, тарьц суулгацаар тарьсан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний

олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,768,762.4	2,420,257.0
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	1,325,326.0	1,512,698.7
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	253,231.7	685,944.8
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	181,204.7	221,613.4
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	9а	9,000.0	0.0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		2,120,718.8	2,485,406.0
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	2,120,718.8	2,485,406.0
39200	Биет хөрөнгө		1,468,322.8	1,821,394.6
39300	Биет бус хөрөнгө	13	652,396.1	664,011.4
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		3,889,481.2	4,905,663.0
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		3,312.2	44,790.8
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	3,312.2	44,790.8
41300	Өглөг	17а, 17б	3,312.2	44,790.8
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		3,886,169.0	4,860,872.1
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		3,886,169.0	4,860,872.1
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		1,112,351.8	1,112,351.8
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		2,546,909.7	3,521,612.9
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		226,907.4	226,907.4
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		3,889,481.2	4,905,663.0

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		4,902,329.5	3,422,952.6
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		1,271,169.4	1,309,206.9
110	Орлогын албан татвар		604,274.8	925,805.9
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		638,079.8	965,805.9
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-33,805.1	-40,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар		130,043.3	107,551.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		536,851.3	275,849.9
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	1,110,850.5	639,073.5
120	Нийтлэг татварын бус орлого		1,110,850.5	629,413.5
122	Тусламжийн орлого		0.0	9,660.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		2,520,309.5	1,474,672.3
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	3,353,804.3	2,441,509.4
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		2,994,494.9	2,062,975.7
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,526,382.5	1,992,284.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		424,773.7	681,916.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		54,194.5	83,822.9
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		564,730.1	54,922.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		72,114.0	65,759.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		15,286.6	18,732.8
2107	Томилолт, зочны зардал		5,559.1	7,138.5
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,		69,299.3	9,335.1
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		320,425.2	1,070,656.7
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,468,112.5	70,691.2
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		359,309.4	378,533.7
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		1,548,525.2	981,443.2
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		6,923,175.3	5,608.0
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		-5,374,650.1	975,835.2

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон / мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,175,411.2	3,298,989.8
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	1,271,169.4	1,309,206.9
110	Орлогын албан татвар	604,274.8	925,805.9
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	638,079.8	965,805.9
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-33,805.1	-40,000.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	130,043.3	107,551.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	536,851.3	275,849.9
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	38,719.0	35,173.6
1181	Газрын төлбөр	19,856.9	148,014.7
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	478,275.4	92,661.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	383,932.2	509,366.2
120	Нийтлэг татварын бус орлого	383,932.2	499,706.2
122	Тусламжийн орлого	0.0	9,660.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,520,309.5	1,480,416.8
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,026,823.8	2,070,295.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,026,823.8	2,070,295.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,535,898.5	1,999,604.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	423,501.0	681,659.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	54,498.3	83,976.6
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	565,239.8	107,555.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	61,931.6	67,544.0
2105	Нормативт зардал	185,171.4	205,733.3
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,251.2	5,991.6
2107	Томилолт, зочны зардал	4,464.9	7,105.5
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,	70,493.4	8,271.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	153,347.0	831,766.9
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,490,925.3	70,691.2
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	1,148,587.3	1,228,694.3
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	314,384.0	915,803.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	314,384.0	915,803.6
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	314,384.0	915,803.6
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-314,384.0	-915,803.6
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-40,100.0	-125,518.0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	40,100.0	125,518.0
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	794,103.3	187,372.8
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	531,222.6	1,325,326.0
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,325,326.0	1,512,698.7

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	9,441,451.9	9,441,451.9
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,886,169.0	3,886,169.0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	9,260,819.1	9,260,819.1
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-180,632.9	-180,632.9
9	Тайлант үеийн үр дүн	-5,374,650.1	-5,374,650.1
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	3,886,169.0	3,886,169.0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,885,036.9	3,885,036.9
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,132.0	-1,132.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	975,835.2	975,835.2
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	4,860,872.1	4,860,872.1

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэл
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**3,305,648.1**	**2,631,995.9**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**1,868,108.7**	**1,623,314.2**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**1,803,316.9**	**1,558,725.9**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**636,853.5**	**636,087.2**
210101	Үндсэн цалин	545,713.5	460,455.6
210102	Нэмэгдэл	79,351.7	116,347.0
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	2,360.0
210104	Урамшуулал	11,788.3	51,930.7
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	4,993.9
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**79,606.9**	**79,606.9**
210201	Тэтгэврийн даатгал	54,132.5	54,132.5
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,368.6	6,368.6
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,094.8	5,094.8
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,273.8	1,273.8
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	12,737.2	12,737.2
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**668,957.3**	**652,081.2**
210301	Гэрэл, цахилгаан	73,332.6	67,133.4
210302	Түлш, халаалт	576,075.2	569,088.5
210303	Цэвэр, бохир ус	19,549.5	15,859.4
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**68,238.0**	**66,981.0**
210401	Бичиг хэрэг	2,922.8	2,880.5
210402	Тээвэр, шатахуун	21,935.2	21,977.2
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,380.0	2,702.6
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал,	40,000.0	39,420.6
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**11,700.0**	**10,451.9**
210604	Урсгал засвар	11,700.0	10,451.9
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**7,173.8**	**7,105.5**
210702	Дотоод албан томилолт	7,173.8	7,105.5
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний**	**13,751.5**	**17,720.4**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил	12,125.0	16,368.6
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	528.0	428.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	456.3	342.7
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	449.7	443.3
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	192.5	137.9
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**317,035.9**	**88,691.7**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	312,672.9	84,328.7
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,363.0	4,363.0
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**64,791.8**	**64,588.3**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**64,791.8**	**64,588.3**
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	62,991.8	62,991.8
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,800.0	1,596.5
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**1,278,467.4**	**883,163.8**
221001	Их засвар	345,000.0	251,442.4
222001	Тоног төхөөрөмж	147,443.3	38,999.5
223001	Бусад хөрөнгө	786,024.1	592,721.9
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР**	**159,072.0**	**125,518.0**
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	159,072.0	125,518.0
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**3,305,648.1**	**2,710,389.8**
31	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**639,696.8**	**623,682.7**
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	639,696.8	623,682.7
32	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**1,997,529.7**	**1,979,470.5**
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,997,529.7	1,979,470.5
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**668,421.6**	**97,576.6**
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	159,072.0	97,576.6
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	509,349.6	-
36	**ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ**	**-**	**9,660.0**
360001	Тусламжийн эх үүсвэрээс санхүүжих	-	9,660.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**108,324,555.00**	**272,491,601.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**108,324,555.00**	**272,491,601.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**95,797,817.00**	**260,033,179.33**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**		**44,213,019.80**
210101	Үндсэн цалин		7,133,466.34
210102	Нэмэгдэл		33,765,477.46
210104	Урамшуулал		3,314,076.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**		**3,977,786.83**
210201	Тэтгэврийн даатгал		2,744,853.59
210202	Тэтгэмжийн даатгал		318,223.01
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал		254,578.41
210204	Ажилгүйдлийн даатгал		63,643.80
210205	Эрүүл мэндийн даатгал		596,488.02
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	1,809,378.00	**563,000.00**
210402	Тээвэр, шатахуун	1,809,378.00	563,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**400,000.00**	**1,139,910.20**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	400,000.00	1,139,910.20
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**93,588,439.00**	**210,139,462.50**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	**93,588,439.00**	210,139,462.50
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**12,526,738.00**	**12,458,421.67**
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**12,526,738.00**	**12,458,421.67**
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	**12,526,738.00**	6,355,503.50
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		6,102,918.17
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**95,797,817.00**	**272,491,601.00**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**95,797,817.00**	**272,491,601.00**
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,769,602.00	263,430,376.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	85,028,215.00	9,061,225.00
III	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**	**- 12,526,738.00**	**0**
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	12,526,738.00	0
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.0	0

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

5.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нийт 972.1 мянган төгрөгийн алдаа илэрснээс аудитын явцад 972.1 мянган төгрөгийн алдааг залруулаагүй болно.

1. Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, бодит байдлын мэдэгдэл, тайлбар тодруулга, аудитад шаардлагатай баримт материалыг хугацаандаа ирүүлээгүй, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Эрүүл мэндийн төвийн 972.1 мянган төгрөгийн цахилгааны өрийг буруу нэгтгэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д ”үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д “байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “ангилал”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдээгүй ТЕЗ-ын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын явцад залруулга хийхийг зөвлөв.

Аудитаар орлогын төлөвлөлт бүрдүүлэлттэй холбоотой зөрчил илэрсэнд 2 зөвлөмж хүргүүлсэн.

5.2 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Орлого бүрдүүлэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө 103.6 хувиар давж биелсэн боловч орлогын нэр төрлөөр авч үзэхэд 8 нэр төрлийн орлого 7,1-77,1 хувиар тасарсан байна. Орлогын төлөвлөгөөний биелэлтэд ойн төлбөрийг орлого тасарсан нь гол нөлөө үзүүлж байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д "Батлагдсан төсвийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хуваарь, төсвийн дэлгэрэнгүй хуваарилалт, төсвийн зарцуулалт болон бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хэрэгжүүлнэ", 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг нэр төрлөөр жигд биелүүлэх талаар үр дүнтэй арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх

2. Орлого бүрдүүлэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Аудитад хог хаягдлын хураамж, малын тоо толгойн албан татварын ногдуулалт, төлөлтийн судалгаа тайлан байхгүй гэж холбогдох мэдээлэл ирүүлээгүй ба сумын хүн ам, малын тоо толгойд харьцуулсан судалгаа хийхэд татварын орлогын дүн зөрүүтэй байна. Энэ

нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Өгсөн зөвлөмж:</u>

Малын тоо толгойн албан татварыг ОНХС-д бүрэн төвлөрүүлэх ба татварын орлогыг ногдуулалт мэдээлэлд үндэслэн бодитой төлөвлөж байх

Дээрх зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д “Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ” гэж заасны дагуу Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт батлагдсан төлөвлөгөөг 2024 оны 4 дүгээр сарын 25-ны дотор, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 20 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг дарга	1	972.1			1	972.1			1	972.1	1	
ЗДТГ	3	1,360,533.6	1	100,000.0	2	1,260,533.6	3	1,360,533.6				
ОНХС	1	373,533.7			1	373,533.7	1	373,533.7				
Дүн	5	1,735,039.4	1	100,000.0	4	1,635,039.4	4	1,734,067.3	1	972.1	1	972.1

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг дарга	1	0					1	0				
ЗДТГ	1	2,000.0	1	2,000.0								
Дүн	2	2,000.0	1	2,000.0			1	0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
ОНХС	1	672,015.4					1	672,015.4
Дүн	1	672,015.4					1	672,015.4
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Засаг дарга	1	0					1	0
ЗДТГ	3	19,285.4	1	10,872.2			2	8,413.2
ИТХ	2	5,691.9	1	2,525.3			1	3,166.6
Дүн	6	25,977.3	2	13,397.5			4	12936.9
Нийт дүн	7	696,992.7	2	13,397.5			5	683,595.2